

Ár 2017, fimmtudaginn 22. júní, var fundur í kjararáði að Hverfisgötu 6a í Reykjavík haldinn af Jónasi Þór Guðmundssyni, Berglind Svavarsdóttur, Huldu Árnadóttur, Óskari Bergssyni og Svanhildi Kaaber.

Fyrir var tekið:

Að skera úr um hvort undir kjararáð heyrir að ákveða laun og starfskjör forsetaritara

I.

Samkvæmt 1. mgr. 1. gr. laga nr. 47/2006, sbr. 1. gr. laga nr. 168/2007, er verkefni kjararáðs að ákveða laun og starfskjör þjóðkjörinna manna, dómara, ráðherra, ráðuneytisstjóra og skrifstofustjóra í Stjórnarráði Íslands, forstöðumanna ríkisstofnana og annarra ríkisstarfsmanna, sem svo er háttáð um að þau geta ekki ráðist með samningum á venjulegan hátt vegna eðlis starfanna eða samningsstöðu. Í lögnum segir ekki nánar hverjir hinir síðastnefndu ríkisstarfsmenn eru, heldur er ráðinu sjálfu ætlað að skera úr um það, sbr. 5. gr. laga um kjararáð. Í ákvæði til bráðabirgða segir að allir þeir sem áður féllu undir úrskurðarvald Kjaradóms eða kjaranefndar samkvæmt lögum nr. 120/1992, skuli áfram hlíta kjaraákvörðunum kjararáðs þangað til ráðið hefur ákveðið til hverra ákvarðanir þess nái.

Fullskipað kjararáð ákveður laun forseta Íslands samkvæmt 1. gr. laga nr. 10/1990 um laun forseta Íslands, þingfararkaup samkvæmt lögum nr. 88/1995 um þingfararkaup alþingismanna og þingfararkostnað, og launakjör ráðherra, hæstaréttardómara og héraðsdómara, sbr. 3. gr. laga um kjararáð. Kjararáð skipað þremur mönnum ákveður laun og starfskjör ríkisstarfsmanna sem ekki falla undir 3. gr. þegar svo er háttáð að laun þeirra og starfskjör geta ekki ráðist með samningum á venjulegan hátt vegna eðlis starfanna eða samningsstöðu, sbr. 4. gr. laganna. Fullskipað kjararáð sker úr um til hverra ákvörðun launa og starfskjara samkvæmt 4. gr. nær, sbr. 5. gr. laga um kjararáð.

II.

Kjararáði barst bréf frá forsetaritara dagsett 1. september 2016 þar sem þess var óskað að launakjör forsetaritara yrðu tekin til endurskoðunar.

Eins og fram kemur í kafla I hér að framan sker fullskipað kjararáð úr um til hverra ákvörðun launa og starfskjara samkvæmt 4. gr. laga um kjararáð nær í nánari atriðum en þar greinir. Kjararáð ákvað því að taka til skoðunar hvort áfram skuli heyra undir ráðið að ákveða laun og starfskjör forsetaritara. Með bréfum dagsettum 22. mars 2017 gaf kjararáð fjármála- og efnahagsráðuneytinu, forseta Íslands og forsetaritara kost á að koma sjónarmiðum um málið á framfæri.

Í bréfi forsetaritara dagsettu 7. apríl 2017 segir að embætti forsetaritara þurfi eins og embætti forseta að njóta sérstöðu gagnvart framkvæmdarvaldinu en vera óháð einstökum ráðherra um laun og starfskjör. Forsetaritari sé skipaður af forseta Íslands til fimm ára í senn og heyrir hvorki undir Stjórnarráðið né Alþingi. Þá beri forsetaritari ábyrgð á fjármálastjórn embættisins og stýri allri starfsemi þess. Einnig kemur fram að hann geri og áriti ráðningarsamninga við alla starfsmenn embættis forseta Íslands nema forsetann sjálfan. Loks segir í bréfinu að það sé vandséð að annar aðili en kjararáð geti tekið ákvörðun um laun og starfskjör forsetaritara. Hann sé í sambærilegri stöðu gagnvart forseta og ráðuneytisstjóri gagnvart ráðherra í Stjórnarráðinu.

Í bréfi forseta Íslands dagsettu 26. maí 2017 segir að ekki verði séð að aðrir séu til þess bærir að ákvarða kjör forsetaritara sé tekið mið af sjálfstæði og óhæði embættis forseta gagnvart framkvæmdarvaldi, löggjafarvaldi og dómsvaldi. Öll rök virðist vera til að kjararáð sé best til þess fallið að ákvarða laun og starfskjör forsetaritara enda skýrt tekið fram í nýjum lögum um kjararáð sem taki gildi 1. júlí 2017.

Í bréfi fjármála- og efnahagsráðuneytis dagsettu 5. apríl 2017 er tekið fram að samkvæmt 1. gr. laga nr. 130/2016 um kjararáð sem taki gildi 1. júlí 2017 verði eitt af verkefnum ráðsins að ákvarða laun og starfskjör forsetaritara. Þá segir að við undirbúning frumvarps til nefndra laga hafi forseti Íslands gert athugasemdir við það að forsetaritari færi undan ákvörðunarvaldi kjararáðs og tæki laun samkvæmt nýju launakerfi þar sem forsætisráðuneytið hefði aðkomu að ákvörðun um launakjör hans. Fram kemur í bréfinu að frá því að núverandi forsetaritari hafi tekið við embætti hafi framkvæmdin verið sú að forseti Íslands hafi skipað í embætti forsetaritara án aðkomu forsætisráðuneytisins. Með verklagsreglum sem tóku gildi 1. janúar 2006 sé undirstrikuð skýr embættisleg og rekstrarleg ábyrgð forsetaritara í umboði forseta Íslands á allri starfsemi embættisins. Forsetaritari sé auk þess helsti trúnaðarmaður forseta Íslands, talsmaður hans og erindreki gagnvart öllum þeim aðilum sem forseti þurfi að hafa samskipti við eða afla upplýsinga frá. Starf forsetaritara sé því um margt sérstakt og þess eðlis að það eigi sér ekki beina hliðstæðu innan stjórnkerfisins. Ráðuneytið hafi því talið rétt í ljósi athugasemda forseta Íslands að embætti forsetaritara félli undir ákvörðunarvald kjararáðs og yrði þannig talið upp í 1. gr. frumvarpsins sem varð að nefndum lögum um kjararáð. Með vísan til þessa vilja löggjafans telji ráðuneytið rétt að það heyri til kjararáðs að ákveða laun og starfskjör forsetaritara þar til ákvæði nefndrar 1. gr. taki gildi.

III.

Eins og áður segir ákveður kjararáð samkvæmt 1. mgr. 4. gr. laga nr. 47/2006 laun og starfskjör ríkisstarfsmanna sem ekki falla undir 3. gr. laganna og svo er háttað um að laun þeirra og starfskjör geta ekki ráðist með samningum á venjulegan hátt vegna eðlis starfanna eða samningsstöðu, sbr. 1. gr. sömu laga.

Í athugasemdum með frumvarpinu sem varð að lögum nr. 47/2006 um kjararáð segir að meginreglan á vinnumarkaði, hvort sem er hjá hinu opinbera eða einkaaðilum, hljóti að vera samningsfrelsi þannig að laun og starfskjör séu ákveðin í frjálsum samningum. Undantekninguna sem lögin mæli fyrir um, verði að skýra þröngt. Í 4. gr. komi fram hverjir aðrir en æðstu handhafar ríkisvaldsins, sbr. 3. gr., skuli heyra undir lögin. Meginreglan sé sú að það séu þeir embættismenn og ríkisstarfsmenn sem svo er háttað um að laun þeirra og starfskjör geti ekki ráðist með samningum á venjulegan hátt vegna eðlis starfanna eða ólíkrar samningsstöðu. Við mat á því hverjir falli undir ákvæði 4. gr. sé eðlilegt að horfa til þess annars vegar hverjir gegni störfum sem ekki megi falla niður í verkföllum og hins vegar hverjir gegni störfum sem feli í sér fyrirvar fyrir ríkið í samskiptum við starfsmenn í kjaramálum. Þá hefur löggjafinn í bráðabirgðaákvæði laga nr. 47/2006, ítrekað þá almennt viðurkenndu meginreglu að kjör manna séu ákveðin í kjarasamningum eftir því sem við verður komið.

Forsetaritari stýrir allri starfsemi embættis forseta Íslands í umboði forseta Íslands og ber ábyrgð á fjármálastjórn embættisins. Forsetaritari er trúnaðarmaður forseta Íslands og er honum til aðstoðar um allt er varðar forsetaembættið. Forsetaritari ræður aðra starfsmenn forsetaembættisins. Hann fer því með fyrirvar fyrir ríkið í samskiptum við starfsmenn í kjaramálum. Forsetaritari er embættismaður samkvæmt 2. tölulið 1. mgr. 22. gr. laga nr. 70/1996 um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins. Samkvæmt 40. gr.

laganna er embættismönnum óheimilt að efna til eða taka þátt í verkfalli eða öðrum sambærilegum aðgerðum.

Með vísan til framangreinds er það niðurstaða kjararáðs að starf forsetarítara sé þess eðlis að ákvörðun um laun og starfskjör hans heyrir undir ráðið.

IV.

Úrskurðarorð

Ákvörðun um laun og starfskjör forsetarítara heyrir undir kjararáð.

Jónas Þór Guðmundsson

Berglind Svavarsdóttir

Hulda Árnadóttir

Óskar Bergsson

Svanhildur Kaaber